

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมาจวบจนถึงทุกวันนี้ ได้มีการกล่าวหาตึง ตกเถียง วิพากษ์วิจารณ์ วรรณคดีไทย และวิธีการเรียนการสอนวรรณคดีกันมาก บางก็กล่าวว่า วรรณคดี ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษนั้นเป็น "วรรณคดีศักดิ์นา" เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในราชสำนักในหมู่พระราชวงศ์และชนชั้นสูง มีเนื้อเรื่องมอมเมาประชาชนให้หลงมกมายกับความสุขสบาย ไม่นำถึงความทุกข์ยากของชนชั้นกลุ่มหนึ่ง จึงไม่มีลักษณะเป็นวรรณคดีเพื่อชีวิต ในด้านการเรียนการสอนวรรณคดีก็กล่าวว่า "การเน้นการศึกษาในคานภาษาและวรรณศิลป์ เท่ากับเป็นการมอมเมาความคิดของเยาวชนผู้บริสุทธิ์ให้มกมายในทัศนะที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์"¹ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปฏิกิริยาเช่นนี้ขึ้นมา มีอยู่สองประการคือความมกคั่นจากวิธีการเรียนการสอนวรรณคดีที่เขาได้รับ และความเข้าใจผิดในเรื่องวรรณคดีนั่นเอง

วิธีการเรียนการสอนวรรณคดีเท่าที่เป็นอยู่นั้น ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุพรรณ ได้กล่าวไว้ว่า

ได้สอนกันจนเสียไปแล้ว นักเรียนก็เสียไปแล้ว และครูก็เสียไปแล้วเหมือนกัน ทิวาคังนี้เพราะเหตุต่อไปนี้

1. สอนจนไม่เป็น "วรรณคดี" คือกลายเป็นแบบเรียนศัพท์และอุปมาอุปมัย
2. สอนจนกลายเป็นแบบเรียนวัฒนธรรม คือประเพณีต่างๆ
3. สอนโดยใช่เป็นแบบเรียนศีลธรรมอย่างแคบ

¹สันทัก ปฏิกามกรรม [นามแฝง], "วรรณคดีไทย วรรณคดีของใคร," รวมพลัน, 3 (กันยายน, 2516), 24.

ในเรื่องวรรณศิลป์ เกือบไม่เอาใจใส่เลย อย่างมาก
ครูก์ "นุออก" ใหวามักลუნตรงนั้นตรงนี้โพเราะะ นักเรียน
เกือบไม่เคยคิดเองเลยวว่า ตรงไหนนักเรียนคนหนึ่งคนใดชอบ
และไม่ชอบ ความคิดเชิงวิจารณ์เกือบไม่เกิดเลย และการ
ตีความเกือบไม่มีเลย²

วิธีการสอนเช่นนี้สอดคล้องกับที่ สันตัก ปฎิมากรรม ไคกล่าวไว้ว่า "ครูมักจะเน้น
ในเชิงประวัติยุคแต่ง เน้นศัพท์และภาษาเน้นความไพเราะเพราะพริ้งของบทกวี แต่หลักเลี้ยง
ที่จะอภิปรายเนื้อหาของวรรณคดีอันเป็นภาพสะท้อนของสังคม"³

ความเข้าใจผิดในเรื่องวรรณคดีนั้นคือ ความเข้าใจที่ว่าวรรณคดีไทยรุ่นเก่าเป็น
วรรณคดีศักดิ์สิทธิ์ ล้ำสมัย มีเนื้อเรื่องมอมเมาประชาชน ไม่ปลูกสร้างทางปัญญา ไม่มีแง่คิดและ
ไม่ระบายสภาพชีวิตที่เป็นจริง ไม่ทำให้คนฉลาดขึ้นในทางการเมืองหรือการปกครอง ความ
เข้าใจผิด ๆ เหล่านี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนวรรณคดี เพราะเป็นอิทธิพล
สำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนนักศึกษาเกลียดชังวรรณคดี การเรียนวรรณคดีนั้นถ้าปราศจากความรัก
ในวิชาเป็นพื้นฐานเสียแล้ว ก็ยากที่จะเรียนให้ได้สัมฤทธิ์ผล มัทนี รัตติน⁴ ไคกล่าวถึงวิธีการ
แก้ปัญหาเรื่องวรรณคดีศักดิ์สิทธิ์และวรรณคดีล้ำสมัยว่า ไม่ตองปฏิเสธเพราะในอดีตคนแต่ง
หนังสืออยู่ในสถาบันพระมหากษัตริย์ เขากเขียนในสิ่งที่เขารู้ เช่นเดียวกับสมัยนี้ ซึ่งเป็นสมัย
ของคนชั้นกลาง เขากเขียนเรื่องคนชั้นกลาง วรรณคดีแต่ละสมัยยอมแสดงความคิดของสมัย
นั้น ๆ เพราะมีสภาพการเมือง สังคม เศรษฐกิจต่างกัน นำมาเทียบต่างสมัยกันไม่ได้ เรา
ตองเรียนของเก่าเพื่อใหรู้ว่าเราได้อะไรมาจากบรรพบุรุษบ้าง อะไรบ้างที่เราทิ้งไป

²ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ค่านิยมใหม่กับวรรณคดีไทยเก่า," อักษรศาสตร์
พิจารณา, 3 (สิงหาคม, 2517), 14.

³สันตัก ปฎิมากรรม [นามแฝง], เรื่องเดิม, หน้า 20.

⁴มัทนี รัตติน, "ปัญหาการสอนวรรณคดีในปัจจุบัน," คำบรรยายในการสัมมนา
อาจารย์วิชาภาษาไทย; รวบรวมและจัดพิมพ์โดยหน่วยศึกษานิเทศก กรมการฝึกหัดครู
กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518), หน้า 202, 208-9.

เหตุใดถึงได้ทิ้งไป ถ้าเราใคร่รู้จักอดีตก็จะเข้าใจปัจจุบันได้ดีขึ้น ข้อแถลงนี้ตรงกับที่ สุภร บุนนาค⁵ ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีเป็นศิลปะแขนงหนึ่ง เป็นภาพสะท้อนของสังคมในแต่ละยุคสมัย ความคลี่คลายของวรรณคดีย่อมเป็นไปตามความคลี่คลายของสังคม และการประพันธ์เป็นการ สะท้อนชีวิตความเป็นจริงในยุคนั้น อนึ่ง การอ่านวรรณกรรมเฉพาะสมัยที่ตนมีชีวิตร่วมอยู่ย่อมได้ ความรู้ความคิดที่คุ้นเคยกัน แต่การอ่านวรรณกรรมต่างยุคต่างสมัยและต่างถิ่นย่อมได้ความคิด กว้างขวางกว่า มีวิจารณ์ญาณดีกว่า และยอมรับความผันผวนของชีวิตได้อย่างแข็งแกร่งกว่า⁶ ความเข้าใจที่ว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมอมเมาประชาชน ไม่ปลูกสร้างปัญญา และไม่ มีแง่คิดนั้น สุภร บุนนาค⁷ ได้คัดค้านว่าไม่เป็นความจริงทั้งสิ้น เพราะวรรณคดีได้บรรยาย สภาพสังคมในอดีตไว้อย่างเป็นจริง มิได้บิดเบือนสิ่งใด แต่เนื่องจากความแตกต่างกันของ สังคม ทำให้คนรุ่นหลังไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิด ม.ล. จิรายุ นพวงศ์ ก็ได้กล่าวย้ำคุณค่า ของวรรณคดีและเป็นการกล่าวแก้ความเข้าใจผิดนี้ด้วยว่า

การที่คนจะรวมกลุ่มกันเป็นชาติใดนั้น มีปัจจัยสำคัญหลาย ประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรม ภาษา วรรณคดี และ ประเพณี กวีที่เราได้ศึกษาวรรณคดีอยู่ด้วยกัน เป็นเครื่อง สร้างความรู้สึกผูกพันเป็นพวกเดียวกัน รุเรื่องเดียวกัน วรรณคดี จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เป็นเครื่องเชื่อมเราเข้าด้วยกัน ไม่ใช่เป็นเรื่องมอมเมาแต่อย่างใด⁸

⁵สุภร บุนนาค, "พระลอ," ปากไก่อฉบับวรรณกรรมวิพากษ์, รวบรวมและจัดพิมพ์ โดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย (ม.ป.ท., 2518), หน้า 23.

⁶เกหลง พานิช, "วรรณคดี," ชุมนุมภาษาไทย, รวบรวมและจัดพิมพ์โดยชุมนุม ส่งเสริมการใช้ภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯการพิมพ์, 2518), หน้า 99.

⁷สุภร บุนนาค, "มรดกไทย," ปากไก่อฉบับวรรณกรรมวิพากษ์, หน้า 97-106.

⁸เกหลง พานิช, เรื่องเดิม, หน้า 101, อ้างถึงคำชี้แจงของ ม.ล. จิรายุ นพวงศ์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ชี้แจงกับผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับวรรณคดีไทย ณ กระทรวง ศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2517 เวลา 9.30 น.

ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ⁹ ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีมีประโยชน์ 3 ด้านคือ

1. ประโยชน์ด้านภาษา หมายความว่าทำให้รู้ภาษาวรรณคดีสามารถแสดงพัฒนาการทางอารมณ์ขั้นประณีต ขั้นวิจิตรไค และเมื่อเข้าใจภาษาในวรรณคดีแล้ว อาจนำถ้อยคำสำนวนเหล่านั้นมาใช้ในการประพันธ์ต่อไป อนึ่ง ภาษาในวรรณคดีอาจมีความหมายที่ลึกต่าง ๆ กัน คนอ่านย่อมตีความไปตามพื้นความรู้และประสบการณ์ของตน แต่ละคนเมื่ออ่านแล้วจึงเกิดการเรียนรู้ต่างกัน

2. ประโยชน์ด้านศิลปะ ศิลปะทำให้เกิดความเข้าใจจิตใจมนุษย์ในระดับที่ประณีตลึกซึ้ง และทำให้แลเห็นสมรรถภาพของมนุษย์ในด้านที่จะแสดงออกโดยอาศัยความสุนทรเป็นเครื่องมือ วรรณคดีเป็นศิลปะที่ซับซ้อนที่สุดของมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่เป็นศิษย์จึงจำเป็นต้องเรียนวรรณคดี ถึงแม้ว่ามนุษย์แต่ละคนจะเข้าถึงวรรณคดีได้ไม่เท่าเทียมกัน

3. ประโยชน์ด้านความเข้าใจชีวิต ความเข้าใจและเข้าถึงวรรณคดี คือ เข้าถึงการสื่อสารระดับสูงของมนุษย์ คือ สื่อด้านอารมณ์อันประณีต หรือเรียกว่ากิเลส แต่เป็นกิเลสที่ประณีต เน้นอารมณ์และประสบการณ์ของมนุษย์ การอ่านวรรณคดีเป็นการศึกษาความจริงของชีวิต ใญ่ความเป็นอยู่ และวัชนธรรมของคนในสังคมนั้น ๆ แต่จะใช้วรรณคดีทำหน้าที่แทนสังคมวิทยา หรือประวัติศาสตร์ไม่ได้

วรรณคดีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ค่ายเหตุนี้เองจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาวรรณคดี วิธีการศึกษาหรือวิธีการเรียนการสอนวรรณคดีให้เกิดสัมฤทธิ์ผลนั้น ควรยึดตามแนวคุณค่าของวรรณคดีที่ผู้อ่านจะได้รับ แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาควรตระหนักว่า วรรณคดีแสดงความเป็นไปแห่งชีวิตในจินตนาการของผู้แต่ง โดยที่ชีวิตในวรรณคดีนั้นอาจไม่มีปรากฏอยู่ในชีวิตจริง แต่ก็เทียบเคียงได้กับชีวิตจริง เพราะความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่ประกอบกันขึ้นเป็นวรรณคดี

⁹ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนภาษาไทยกับค่านิยมในปัจจุบัน," ภาษาไทย - วิชาที่ถูกลืม เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 170 หน่วยศึกษานิเทศก กรมการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2518), หน้า 45-47.

นั้น ประกอบขึ้นด้วยความมีเหตุผล ไม่ใช่เป็นไปด้วยความบังเอิญ แม้ว่าในบางครั้งวรรณคดีอาจมองดูเป็นเรื่องเพ้อฝัน แต่ก็ใช้สภาพความจริงเป็นพื้นฐาน¹⁰

การศึกษาวรรณคดีในอุดมศึกษานั้น ควรเป็นการศึกษาเพื่อให้เกิดความคิดอันละเอียดอ่อน และคิดควยวิจารณ์ญาณควบคู่กันไปมากกว่าเป็นการศึกษาเพื่อฝึกความจำ และจำกั้ค้อยู่กับความเคร่งครัดทางตำรา¹¹ อีกประการหนึ่งการศึกษาวรรณคดีในชั้นอุดมศึกษานักศึกษาควรวิจินตนาการใหญ่จักสังเกตสิ่งต่าง ๆ การศึกษาชั้นนี้ต้องอาศัยจินตนาการและรสนิยม ควรรู้ตำนานรู้จักเปรียบเทียบ และรู้จักประเภทของวรรณคดี แต่ต้องไม่ลืมความสำเร็จอารมณ์¹²

วิธีการสอนวรรณคดีเพื่อให้ประสบสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนและผู้สอนนั้น ต้องเริ่มด้วยการปลูกฝังให้ผู้ที่ศึกษาเกิดความรักที่จะเรียนก่อน ทำให้เขาประจักษ์ว่าวรรณคดีเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเขา และสามารถที่จะเข้าถึงได้โดยไมยากนัก โดยปลูกฝังมาแต่ประถมศึกษาให้อ่านบทกลอนที่ไพเราะ ทำให้เกิดรสนิยมในการอ่านวรรณคดี แล้วเพิ่มระดับความยากขึ้นบ้างในมัธยมศึกษา โดยให้อ่านวรรณคดีหลายประเภทขึ้น ใหญ่จักเปรียบเทียบหนังสือที่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นวิจารณ์ ส่วนนวนิหารของกวีที่เกิดความหวั่นไหวแก่อารมณ์และเมื่อถึงอุดมศึกษา ก็ศึกษาในแนววิชาการเพิ่มขึ้น ดังได้กล่าวมาข้างต้น

¹⁰ สุวรรณา เกรียงไกรเพชร, "การสอนวรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษา," กรรณภาษาและวรรณกรรม, ประชุมบทความเชิงวิชาการ แชนงภาษาและวรรณกรรมชุมนุมวิชาการอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรุงเทพมหานคร: ศรีเมืองการพิมพ์, 2516), หน้า 240-1.

¹¹ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, จุลสารภาษาไทย เล่มที่ 6 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2514), หน้า 22.

¹² ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, "ข้อสังเกตเรื่องวรรณคดีไทย, "วารสารทองสมุด 4 (กรกฎาคม - สิงหาคม, 2510), หน้า 233.

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้สอนวรรณคดีทุกระดับ ควรตระหนักอยู่เสมอว่า วรรณคดีนั้น เป็นศิลปะประเภทหนึ่ง ดังนั้นสิ่งสำคัญในการศึกษาวรรณคดีคือการศึกษานางวรรณศิลป์ อย่านำวรรณคดีไปสอนในฐานะที่เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ ตำราศีลธรรม หรือตำราสอน คำศัพท์ แต่มีใช้ให้สอนว่าทุกอย่างในวรรณคดีนั้นสวยงามไปหมด ย่อมมีทั้งดีและเสีย อันเป็น ธรรมชาติของทุกสิ่งในโลก

มีพี รัตนิน¹³ ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการ ในการสอนวรรณคดีว่า

1. ต้องเข้าใจสภาพสังคมปัจจุบัน ภูมิลักษณ์และปัญหาของคนรุ่นใหม่ว่าเขาทำอะไร ต้องการอะไร และพยายามทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น
2. ต้องเข้าใจว่าการศึกษาวรรณคดีต้องศึกษาควการวิเคราะห์วิจารณ์ ทั้งเฉพาะ ตัวกวีและเปรียบเทียบระหว่างกวี ใหญ่วากวีเลือกสรรถ้อยคำอย่างไรในการเอาคำธรรมคา มาเรียบเรียงให้เกิดภาพพจน์
3. ต้องมีอารมณ์ขัน มีความมั่นคง และมีความเชื่อมั่นในสิ่งที่ตนทำ

เฮอริตและริชาร์ด¹⁴ (Herbert & Richard) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การศึกษามโนทัศน์เป็นจุดประสงค์อันสำคัญยิ่งของการศึกษาทุกระดับ การส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนมโนทัศน์ด้วย เครื่องมือและวิธีการที่ถูกต้อง เป็นสิ่งที่พึงกระทำมากกว่าการสอนด้วยวิธีให้ ท่องจำ ความคิดเช่นนี้สามารถนำไปใช้ได้กับวิธีการศึกษาวรรณคดี ผู้ศึกษาวรรณคดีจะมี มโนทัศน์หลายทางด้วยกัน เมื่อได้ศึกษาวรรณคดีเล่มใดเล่มหนึ่ง เช่น มโนทัศน์ทางวรรณศิลป์ มโนทัศน์ทางสังคม มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ การสอนมโนทัศน์หรือที่เดิมเรียกว่าความคิด

¹³มีพี รัตนิน, เรื่องเดิม, หน้า 195.

¹⁴Herbert J. Klausmeier, and Richard E. Ripple, Learning and Human Abilities: Educational Psychology (New York: Haper & Row Publishers, 1971), p. 391.

รวบยอดนี้ แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์¹⁵ ได้เขียนไว้ว่าสามารถแบ่งชั้นการสอนออกได้ เป็น 9 ชั้นคือ

ชั้นที่ 1 กล่าวถึงผลที่เราคาดหวังจากนักเรียนหลังจากที่ได้เรียนมโนทัศน์อันใดอันหนึ่งแล้ว

ชั้นที่ 2 ลดจำนวนของลักษณะ (attributes) ที่ไม่สำคัญ และทำให้ลักษณะที่สำคัญเด่นขึ้น การลดจำนวนอาจทำได้ 2 วิธี คือมุ่งจุดสนใจไปยังลักษณะที่สำคัญ และไม่สนใจกับลักษณะที่ไม่สำคัญ หรือจัดลักษณะให้เป็นหมวดหมู่นอกกลุ่มเขา

ชั้นที่ 3 ใช้สื่อทางภาษาในการสอนมโนทัศน์ การเรียนให้ชื่อสิ่งต่าง ๆ ทำให้นักเรียนเรียนมโนทัศน์ได้ง่ายขึ้น

ชั้นที่ 4 จัดให้มีตัวอย่างทางบวกและทางลบของมโนทัศน์

ชั้นที่ 5 ให้ตัวอย่างทางบวกทางลบที่ต่อเนื่องกัน

ชั้นที่ 6 ยกตัวอย่างทางบวกใหม่ ๆ ของมโนทัศน์ แล้วให้นักเรียนระบุ (identify) ตัวอย่างนั้น ๆ ชั้นนี้เน้นการสรุปรวบยอด

ชั้นที่ 7 ตรวจสอบว่าการเรียนมโนทัศน์ของนักเรียนถูกต้องหรือไม่ ในขั้นนี้ผู้สอนควรให้ตัวอย่างใหม่ ๆ ทั้งทางบวกและทางลบแก่นักเรียน แล้วให้นักเรียนเลือกเฉพาะตัวอย่างทางบวก

ชั้นที่ 8 ให้นักเรียนให้นิยามของมโนทัศน์

ชั้นที่ 9 จัดให้นักเรียนได้มีการตอบสนองและการเสริมกำลัง (reinforcement) ต่อการตอบสนองเหล่านั้น เพื่อให้นักเรียนได้ทราบว่าคำตอบของตนถูกต้อง จะได้ทำการตอบสนองต่อไป

¹⁵แผนกจิตวิทยา คณะครุศาสตร์, "การเรียนความคิดรวบยอด," เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 143-5.

เมื่อปี 2515 อนงค์ ประมุขกุล¹⁶ ได้วิจัยเรื่อง "บทบาทของการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี" ผู้วิจัยได้เขียนว่า ปัจจุบันได้มีผู้คิดค้นวิธีสอนใหม่ ๆ ขึ้นหลายวิธี ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ให้เหมาะสมแต่ละกรณีได้ และได้เสนอแนะวิธีสอนไว้ 7 วิธี ดังนี้

1. วิธีสอนแบบบรรยาย (Lecture Method) เป็นวิธีที่ถ่ายทอดด้วยการพูด การอภิปราย มุ่งใหญ่เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เป็นวิธีที่นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการเรียน จึงเหมาะกับผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก
2. การสอนโดยใช้ตำรา (Text Book Method) เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ
3. วิธีสอนแบบอภิปราย (Discussion Method) เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน นำความรู้ความคิดมาแลกเปลี่ยนกัน เปิดโอกาสให้ซักถาม แสดงความคิดได้อย่างเสรีทั้งทีละคนและเป็นหมู่ เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นคนมีเหตุผล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในสังคมประชาธิปไตย
4. วิธีสอนแบบแก้ปัญหา (Problem Solving Method) เป็นวิธีสอนที่นำปัญหา มาเร้าให้นักเรียนคิด เพื่อฝึกให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักค้นคว้ารวบรวมพิสูจน์ความรู้
5. วิธีสอนให้รู้จักคิดค้นคว้าหาความรู้ (Inquiry Method) เป็นวิธีที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือในห้องสมุด การสัมภาษณ์ เป็นต้น
6. วิธีสอนเพื่อฝึกความรับผิดชอบ โดยมอบหมายให้นักเรียนทำงานทั้งเป็นรายบุคคล และเป็นหมู่ เช่น การไปคนควาทำรายงาน การแสดงละคร

¹⁶อนงค์ ประมุขกุล, "บทบาทการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการปลูกฝังความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัครสำเนาะ), หน้า 10-11.

7. การสอนแบบหน่วย เป็นวิธีการที่สมบูรณ์กว่าวิธีสอนแบบอื่น โดยจัดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกันบรรจุเป็นหน่วย เช่น หน่วยความเป็นอยู่ในชนบท วิธีการที่ใช้สอนใช้ได้หลายวิธีแล้วแต่ความเหมาะสม

เมื่อปี พ.ศ. 2517 จิตรลดา สุวัตติกุล¹⁷ ได้วิจัยเรื่อง "การสอนมโนทัศน์และหลักเกณฑ์ที่ได้จากวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเรื่อง เขาช็อกานต์ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างประชากรด้วยวิธีอย่างง่ายจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกศิลป์ โรงเรียนวัดน้อยใน จำนวน 30 คน เพื่อให้อ่าน "เขาช็อกานต์" ให้อภิปรายเรื่องที่อ่าน แล้วรวบรวมความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวรรณกรรมเรื่องนี้ไปแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติมความคิดเห็น เพื่อสร้างมโนทัศน์และหลักเกณฑ์เบื้องต้นเชิงสังคม และเชิงวรรณศิลป์ ที่คาดว่านักเรียนจะรับได้ แล้วทดลองทำบทเรียนซึ่งประกอบด้วย

1. ข้อกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
2. มโนทัศน์และหลักเกณฑ์เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 10 ข้อ
3. กิจกรรมประกอบการเรียนในห้องเรียน
4. แบบฝึกหัด

5. แบบทดสอบหลังจากที่ได้เรียนแล้ว พร้อมด้วยการเสนอแนะวิธีการที่อาจจะทดสอบความก้าวหน้าของนักเรียนได้

ผู้วิจัยได้กล่าวเสนอแนะไว้ประการหนึ่งว่า บทเรียนนี้เป็นบทเรียนตัวอย่างที่เสนอวิธีการสอนแบบหนึ่ง ซึ่งครูที่สอนวรรณกรรมร่วมสมัยอาจใช้เป็นการแนะแนวทางที่จะสร้างบทเรียนเกี่ยวกับวรรณกรรมชั้นอื่น ๆ ต่อไป

¹⁷จิตรลดา สุวัตติกุล, "การสอนมโนทัศน์และหลักเกณฑ์ที่ได้จากวรรณกรรมไทยร่วมสมัยเรื่องเขาช็อกานต์ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4" (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต แผนกมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517) (อัครสำเนา), หน้า 106-113.

การทำทเรียนเช่นนี้ มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนวรรณกรรมร่วมสมัย และอาจนำวิธีการเช่นนี้ไปใช้ได้กับการสอนวรรณคดี เพื่อที่จะช่วยเป็นอุปกรณ์ให้ครูสอนวรรณคดีอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมอย่างยิ่ง กับสภาพการณ์ปัจจุบันที่กำลังเกิดปัญหาความไม่พอใจที่จะศึกษาวรรณคดีกันอยู่ดังใดกล่าวมาแล้วข้างต้น งานวิจัยทางวรรณคดีเท่าที่ปรากฏมีอยู่นั้น ยังไม่ได้กล่าวถึงวิธีการสอนวรรณคดีกันอย่างจริงจัง

เมื่อปี พ.ศ. 2516 ดวงฤดี บุญจันทร์¹⁸ ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาอิเหนาเพื่อการสอนภาษาไทย" ผู้วิจัยมุ่งศึกษาโครงเรื่อง ส่วนวนภาษา ตัวละครที่สำคัญ คำนิยมทางสังคม และการนำไปสอนในระดับชั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะในคานส่วนวนภาษานั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาเป็นพิเศษในคานการใช้สุนทรียภาพทางภาษา ทั้งนี้ โดยพิจารณาเห็นว่าภาษาเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คำโครงเรื่องอิเหนาสะท้อนให้เห็นสภาพของสังคมไทยในสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน ทางคานส่วนวนภาษานั้นพิจารณาได้ว่าเป็นส่วนที่กระทัดรัด ใช้คำน้อยมีความหมายมาก คำที่เลือกสรรมาใช้เหมาะสมทั้งเสียงและความหมาย มีบทพรรณนาที่ทำให้เกิดมโนภาพแจ่มชัด ความเปรียบเทียบคาศย มีลักษณะดีทางสุนทรียภาพทุกประการ ทางคานตัวละครที่สำคัญนั้น สะท้อนให้เห็นสภาพบุคคลที่มีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ธรรมดา มีรัก โลภ โกรธ หลง ถึงแม้จะอยู่ในฐานะสูงส่งก็ตาม ตัวละครแต่ละตัวมีบทบาทของตัวเองทำให้มีลักษณะเหมือนบุคคลจริง ๆ ส่วนคานคำนิยมทางสังคม บทละครเรื่องนี้แสดงให้เห็นความเป็นอยู่ของชาวไทยในยุคต้นรัตนโกสินทร์ในคานต่าง ๆ ในเรื่องการนำไปใช้สอนในระดับต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยได้นำทเรียนที่คัดตอนจากพระราชนิพนธ์ฉบับเต็มไปใช้ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มาวิเคราะห์ว่าควรจะให้ให้นักเรียนใคร่หาอะไรเพิ่มเติม นอกเหนือจากเนื้อเรื่องและศัพท์ ผู้สอนควรที่จะพิจารณาถึงลักษณะบันเทิงที่ได้รับจากบทละครตอนที่นำมาเรียน ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของงานกวีนิพนธ์ ตลอดจนศึกษา

¹⁸ดวงฤดี บุญจันทร์, "การศึกษาอิเหนาเพื่อการสอนภาษาไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515) (อัดสำเนา), หน้า 186-7.

สำนวนโวหาร สุนทรียภาพทางภาษา และค่านิยมทางสังคมที่แฝงอยู่ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญญา ความคิด ความรู้ออกมา เป็นการชักนำให้ผู้อ่านเห็นและเข้าใจอดีตด้วย

ในปี พ.ศ. 2517 ศักดา ปั่นแห่งเพชร¹⁹ ได้วิจัยเรื่อง "คุณค่าเชิงวรรณคดี เรื่องขุนช้างขุนแผน" ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาศึกษาบทขับเสภาเรื่องนี้ เพื่อหาคุณค่าทางวรรณคดีในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นคุณค่าในเนื้อหาของเรื่องโดยตรง และคุณค่าทางด้านอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวรรณคดีเรื่องนี้ ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่ความดีเด่นในเชิงกวีนิพนธ์ ด้านสำนวนภาษา กวีโวหาร ภาพพจน์ อารมณ์สะเทือนใจ และกวีทัศน์ โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการศึกษาคำประพันธ์ร้อยกรองที่นิยมกันมาคือ หลักอรรถศาสตร์ประการหนึ่ง และได้ใช้ทฤษฎีการศึกษาวรรณคดีในเชิงปฏิบัติ (Practical Criticism) เข้าช่วยในการศึกษา อีกประการหนึ่ง และศึกษากลวิธีในการดำเนินเรื่อง คือแก่นเรื่องและลักษณะตัวละคร ผลการวิจัยปรากฏว่าความดีเด่นของวรรณคดีเรื่องนี้คือมีรูปแบบ และเนื้อเรื่องเหมาะสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี สามารถสร้างจินตนาการ ภาพพจน์และอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้อ่าน เพราะกวีมีความสามารถในการเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ให้เกิดจังหวะและลีลาอันงดงาม ถ้อยคำแต่ละคำดีทั้งเสียงและความหมาย สามารถเนรมิตภาพในจิตของผู้อ่านให้ยังเห็นภาพพจน์ นาฏการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนวนโวหาร อุปมาอุปไมย และโวหารพรรณนานั้นนับว่าเป็นเลิศ หาทิศำหนดได้โดยยาก อนึ่งลักษณะคำประพันธ์ประเภทกลอนเสภาของเรื่องนี้ทุกบททุกตอน และทุกวรรค สามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างการแต่งคำประพันธ์ประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้เน้นอีกด้วยว่า วรรณคดีเรื่องนี้ประกอบด้วยตัวละครจำนวนมาก จึงทำให้ผู้อ่านได้เห็นชีวิตหลายแบบ เห็นลักษณะตัวละครที่สำคัญ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงออกในแง่มุมต่าง ๆ เป็นคติสำหรับผู้อ่านที่จะนำไปพิจารณาใช้ ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ครูผู้สอนภาษาไทยในระดับ ม.ศ.5 จัดให้นักเรียนได้ศึกษาวรรณคดีเรื่องนี้ด้วยโสต คือครูฝึกให้นักเรียนหัดขับเสภา เพื่อ

¹⁹ ศักดา ปั่นแห่งเพชร, "คุณค่าเชิงวรรณคดี เรื่องขุนช้างขุนแผน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516) (อัครสำเนาะ), หน้า 267-271.

ให้ทราบดีว่า ท่วงทำนองและเสียงเสนาะของคำประพันธ์ จะได้รับรสแห่งความไพเราะ ชัดเจน ถ่องแท้

ในปีเดียวกัน ลัลลนา ศิริเจริญ²⁰ ได้วิจัยเรื่อง "การศึกษาคุณค่าของชาดกเพื่อใช้ในการสอนวรรณคดีไทย" ได้วิจัยบรรยายมหาเวสสันดรชาดกในแง่คุณค่าทางวรรณคดีไว้ว่า ให้สุนทรีย์ภาพทางการใช้ถ้อยคำภาษาที่เด่นและน่าสนใจมาก โวหารที่ดีเด่นมีครบทั้ง 4 โวหาร คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร อุปมาโวหาร และสาธกโวหาร การสร้างฉากตามท้องเรื่องบรรยายเหมาะสมแก่สภาพ การใช้ภาษานั้นก็เหมาะสมกับระดับฐานะของตัวละครในเรื่อง มีทั้งสำนวนชาวบ้านและสำนวนเจ้านาย มีรสทางวรรณคดีครบทั้ง 9 รส คือ ศฤงคารรส (รสแห่งความรัก) หัสสรส (รสแห่งความขบขัน สนุก) กรุณารส (รสสงสาร รสโศก) รุทธรส (รสโกรธ ชัดเคือง) วีรรส (รสกล้าหาญ หมั่นเพียร) ภยานกรส (รสกลัว) วิัจจรส (รสเกลียด) อัปฤทธรส (รสอัศจรรย์ ตื่นเต้น) และสันทรส คือรสสงบ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีเรื่องนี้ในฐานะที่ได้แสดงวัฒนธรรมของคนไทยหลายประการ เปรียบเสมือนบันทึกเหตุการณ์และสังคมของไทยในสมัยของกวี เช่น แสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านของคนไทยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมแบบไทย อาหารแบบไทย เช่น ขนมต่าง ๆ แสดงความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น นอกจากนี้วรรณคดีเรื่องนี้ยังมีคุณค่าในแง่ปรัชญาชีวิต ศีลธรรมจรรยา สังคมวิทยา และความเชื่อทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

บรรยายมหาเวสสันดรชาดก เป็นวรรณคดีที่สถาบันการศึกษาหลายระดับได้คัดเลือกไปใช้เป็นแบบเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง เป็นหลักสูตรหนึ่งที่ได้ออกเลือกเอาวรรณคดีเล่มนี้เพื่อใช้เป็นแบบเรียน โดยกำหนดให้ครูสอนเลือกเอาเป็นหนังสือ

²⁰ลัลลนา ศิริเจริญ, "การศึกษาคุณค่าของชาดกเพื่อใช้ในการสอนวรรณคดีไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 131-146.

อ่านในเวลาเล่มหนึ่ง ของวิชาภาษาไทย 11 (หนังสืออ่านวรรณคดีไทย)²¹ ฉวีวรรณ
 คูหาภินันท์²² ได้วิจัยเรื่อง "หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
 ชั้นสูง ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" พบว่า ทั้งหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยและนัก
 ศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่าหลักสูตรวิชาภาษาไทย 11 นั้น มีเนื้อหามากเกินไป ควรเพิ่ม
 อัตราเวลาเรียนอีกเล็กน้อยเป็นอันดับแรก

การเพิ่มอัตราเวลาเรียนนั้น เป็นวิธีการแก้ปัญหาวิธีหนึ่งยังมีวิธีการอีกอย่างหนึ่งที่จะ
 จะเป็นการช่วยครูผู้สอนให้ได้รับความสะดวกในการสอน อีกทั้งจะได้เป็นแนวทางในการ
 ปฏิบัติกับการสอนวรรณคดีเล่มอื่นต่อไป ผู้วิจัยจึงได้สร้างบทเรียนเพื่อสอนมโนทัศน์และหลัก-
 เกณฑทศยการวิเคราะห์รายยาวมหาเวสสันดรชาดก โดยเน้นมโนทัศน์และหลักเกณฑ์ทาง
 วรรณศิลป์ขึ้นมา เพื่อจะได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในวงการเรียนการสอนวรรณคดีไทย อันจะ
 เป็นผลให้ได้จักความเข้าใจผิดในเรื่องการเรียนการสอนวรรณคดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์รายยาวมหาเวสสันดรชาดกอย่างละเอียด
2. เพื่อนำเอาวรรณคดีเล่มที่ได้ศึกษามาทดลองทำบทเรียนโดยเน้นเรื่อง
 มโนทัศน์ และหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์
3. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดวิจารณ์ภายในการอ่านวรรณคดี
4. เพื่อเผยแพร่วิธีการสอนอ่านวรรณคดีแบบใหม่ ๆ แก่ครูภาษาไทย

²¹หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, แนะแนวการสอน วิชาภาษาไทย หลักสูตร
 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง พุทธศักราช 2510(อค์สำเนา), หน้า 34.

²²ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, "หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา
 ชั้นสูงในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ศึกษา บัณฑิต-
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516) (อค์สำเนา), หน้า 144.

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์จรรยาบรรณหาเวสสันดรชาดกนี้ เน้นมโนทัศน์และหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์เพียงด้านเดียวเท่านั้น
2. ตัวอย่างประชากรที่ไปทดลองคือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ จำนวน 30 คน
3. มโนทัศน์และหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์ที่ปรากฏอยู่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นมโนทัศน์ที่ผู้วิจัยรวบรวมได้จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนหนึ่ง และของผู้วิจัยส่วนหนึ่ง ที่ได้รับจากการอ่านรายยาวมหาเวสสันดรชาดก และได้รับการแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของนักศึกษาและจากผู้วิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะของผู้ควบคุมการวิจัย เกี่ยวกับรายยาวมหาเวสสันดรชาดก เป็นข้อมูลที่สามารรถใช้เป็นบรรทัดฐานในการสร้างบทเรียนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้
2. ผู้วิจัยถือว่ามโนทัศน์และหลักเกณฑ์บางอย่างจำเป็นต้องควบคู่กันไป ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด
3. ผู้วิจัยคิดว่าผู้ที่อาจได้รับประโยชน์จากวิทยานิพนธ์นี้น่าจะเป็นอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู นักศึกษาระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง เพราะการสอนวรรณคดีเพื่อเน้นมโนทัศน์และหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์นี้ ยังไม่เคยมีใครศึกษามาก่อน

ความจำกัดของการวิจัย

ความจำกัดของการวิจัยเรื่องนี้อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากไม่ได้นำบทเรียนที่เรียบเรียงขึ้นในวิทยานิพนธ์นี้ไปทดลองสอนกับนักศึกษาโดยตรง เพียงแต่ให้ครูทรงคุณวุฒิ

ประเมินค่า ดังนั้นทัศนคติของผู้ทรงคุณวุฒิอาจไม่ตรงกับผลที่จะได้อย่างแท้จริง เมื่อได้นำบทเรียนนี้ไปสอนแก่นักศึกษาในสถานศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นการวางแนวทางการสอนวรรณคดีด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อเสริมสร้างสัมฤทธิ์ผลในการเรียนวรรณคดี
2. การสอนวรรณคดีตามวิธีที่ได้เสนอมามีผลให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นที่จะอ่านหนังสือมากขึ้น เป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านแก่นักศึกษา
3. การสอนอ่านตามวิธีที่ได้เสนอมาน่าจะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกใช้ความคิดและมีวิจาร์ณญาณในการอ่าน อีกทั้งสามารถตัดสินใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลได้ดีขึ้น
4. เป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษามีวิธีการหาความบันเทิงจากสิ่งที่ให้สาระและความรู้ได้ทุกประเภท
5. เป็นการเผยแพร่การเรียนการสอนวรรณคดีวิจาร์ณญาณในสถาบันฝึกหัดครูให้กว้างขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. อ่านและศึกษา ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก อย่างละเอียด
2. ศึกษาโน้ตสันและหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์ จากหนังสือ วารสาร และเอกสารต่าง ๆ
3. สุ่มตัวอย่างประชากรจากนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบว่าภายในเวลาจำกัดนั้น กลุ่มตัวอย่างประชากรได้รับความรู้และมีความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านอย่างไรบ้าง
4. ให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์สรรพนามไทยและแนะแนวทางการอ่านวรรณคดีแก่กลุ่มตัวอย่างประชากร

001743

5. ให้กลุ่มตัวอย่างประชากรอ่าน ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ชูชกกับกัณฑ์มัทรี เพื่อดูว่า เขามีมโนทัศน์และจับหลักเกณฑ์ทางวรรณศิลป์อะไรได้บ้าง

6. ให้กลุ่มตัวอย่างประชากรอภิปรายและทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับวรรณคดีที่อ่านแล้ว รวบรวมความคิดเห็นทั้งหมดที่ได้รับจากนักศึกษามาเป็นข้อมูลในการสร้างมโนทัศน์และหลักเกณฑ์

7. นำข้อมูลที่ได้ในข้อ 6 มาวิเคราะห์ทำบทเรียนตัวอย่าง เพื่อเผยแพร่ให้ครูนำไปทดลองใช้ในการสอนอ่านวรรณคดีต่อไป

8. นำบทเรียนที่ทดลองทำไปเสนอนุทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน เพื่อให้ช่วยประเมินค่า

ศัพท์เฉพาะเรื่องและคำจำกัดความ

มโนทัศน์ทางวรรณศิลป์ หมายถึงความเข้าใจรูปลักษณะของวรรณกรรม เช่น เข้าใจว่าวรรณคดีคืออะไร มีองค์ประกอบอย่างไรบ้าง มีกลวิธีในการสังสารอย่างไร ฯลฯ

บทเรียน หมายถึงงานเขียนชิ้นหนึ่ง ประกอบด้วยวัสดุการสอนที่มีเนื้อหาซึ่งครูจะเอาไปใช้สอนแก่นักศึกษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ ในวัสดุการสอนนั้นจะปรากฏกลวิธีการสอนต่าง ๆ สำหรับครูนำไปใช้โดยครู ในวิทยานิพนธ์นี้ วัสดุการสอนและเนื้อหาปรากฏเป็นรูปข้อความและถ้อยคำในภาษา (Verbalized Form) ซึ่งผิดจากบทเรียนบางวิชาที่อาจปรากฏเป็นภาพ ผัง แผนภูมิ หรือเป็นตัวเลข และสูตรต่าง ๆ

วิธีสอน หมายถึงวิธีการที่ครูใช้ในการสอน รวมทั้งการจัดกิจกรรม การทดสอบ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ

แบบทดสอบ หมายถึงเอกสารฉบับหนึ่งซึ่งใช้สำหรับทดสอบการเรียนรู้ประเภทหนึ่งหรือหลายประเภท ในเอกสารนั้นอาจจะมีคำถาม (question) หนึ่งข้อหรือหลายข้อ

แบบฝึกหัด หมายถึงเอกสารที่ใช้เพื่อครูและนักศึกษาได้ฝึกใช้ให้เกิดพัฒนาการเรียนรู้ เอกสารนั้นอาจประกอบด้วยคำถาม (question) หรือข้อสั่ง (instruction) 1 ข้อหรือมากกว่า 1 ข้อ

นักศึกษา หมายถึงนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน